



College van Bestuur

E-mailadres: cie.ocw@tweedekamer.nl

Aan de vaste commissie voor Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
Tweede Kamer der Staten-Generaal |
Rondetafelgesprek 23 september 2026

Australiëlaan 25
3526 AB UTRECHT
Postbus 7031
3502 KA UTRECHT
T 030-2815120

www.mboutrecht.nl
KVK 5575 7278
BTW NL851848278B01

Datum 14 september 2026
Onderwerp Position paper MBO Utrecht herziening bekostiging mbo
Ons kenmerk 2026/CvB/U-050
Behandeld door R.J.M. van Lanen
Uw kenmerk
Cc
Bijlagen

Geachte leden van de commissie OCW,

Onze oproep aan de Tweede Kamer

Ondanks het feit dat deze herziening van de bekostiging voor MBO Utrecht een substantiële daling van onze bekostiging tot gevolg heeft, spreekt MBO Utrecht haar steun uit voor het voorstel van de minister. Wij zien veel positieve elementen, zoals het invoeren van een vaste voet, het vergroten van de toegankelijkheid van het mbo in krimpregio's, en het introduceren van een samenwerkingsbudget. Wel zien we een aantal belangrijke aandachtspunten en mogelijke verbeterpunten waarmee de toegankelijkheid en kwaliteit van het mbo in heel Nederland kan worden versterkt.

1. Houd de brede opdracht van het mbo leidend

Bekostiging moet niet alleen sturen op arbeidsmarkttekorten. Bied ook ruimte voor doorstroom, persoonlijke ontwikkeling en keuzevrijheid van studenten.

2. Kies voor solidariteit, maar verdeel de lasten eerlijk

MBO Utrecht wil bijdragen aan toegankelijk onderwijs in krimpregio's. Doe dat bij voorkeur met structurele extra middelen. Als herverdeling nodig is, laat omvang, groei en krimp van instellingen meewegen.

3. Zorg voor een uitlegbare en voorspelbare bekostiging

Baseer de vaste voet op de feitelijke historische bekostiging en geef instellingen tijdig duidelijkheid over het samenwerkingsbudget en de voorwaarden daarvoor.

Inleiding

MBO Utrecht steunt de ambitie om in alle regio's van Nederland kwalitatief goed en toegankelijk mbo te behouden. Daar willen wij gezamenlijk verantwoordelijkheid voor dragen. De voorgestelde herziening kan daaraan bijdragen, maar vraagt op enkele belangrijke punten aanpassing. Voor ons staat daarbij het belang van studenten voorop: zij moeten, ongeacht waar zij wonen, toegang houden tot goed onderwijs en een reële opleidingskeuze.

1. Houd de brede opdracht van het mbo leidend

Wij vinden het belangrijk dat studenten goed geïnformeerd hun studiekeuze kunnen maken. Daarom geven wij hen tijdens hun keuzeproces nadrukkelijk inzicht in ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en in de kansen en perspectieven die verschillende opleidingen bieden. Die

informatie helpt studenten een bewuste keuze te maken, maar zou niet moeten leiden tot een beperking van keuzevrijheid: de student kiest, het onderwijs helpt de student om die keuze goed geïnformeerd te maken.

Daarbij is het goed te benadrukken dat het mbo de arbeidsmarkt niet negeert. Het onderwijsaanbod kent al verschillende mechanismen die de omvang en richting van het aanbod beïnvloeden, zoals numerus fixus of de beschikbaarheid van voldoende goede stageplaatsen. Instellingen leveren binnen bestaande opleidingen een bijdrage aan maatschappelijke en regionale opgaven. Daarnaast biedt Leven Lang Ontwikkelen hét instrument om werkenden gericht te leiden naar tekortsectoren, zonder de keuzevrijheid van jongeren aan de poort in te perken. Aansluiting op de arbeidsmarkt is dus ook nu al integraal onderdeel van het mbo.

De minister erkent die brede opdracht van het mbo in haar Kamerbrief. De financiële uitwerking legt evenwel een zwaar accent op arbeidsmarkttekorten en de Talentstrategie. Voor onze studenten zijn doorstroom naar het hbo en brede ontwikkeling evengoed essentieel. Wij vragen uw commissie te bewaken dat de financiering en de beoordeling van regioplannen recht doen aan onze volledige maatschappelijke opdracht: studenten opleiden voor werk, vervolgonderwijs én voor verdere ontwikkeling, participatie en burgerschap. Arbeidsmarktperspectief moet een belangrijk onderdeel zijn van de informatie en begeleiding van studenten, maar niet het criterium worden dat bepaalt welke opleiding een student wel of niet mag kiezen.

2. Kies voor solidariteit, maar verdeel de lasten eerlijk

De toegankelijkheidsopslag bedraagt volgens het julivoorstel € 81 miljoen per jaar en wordt binnen de bestaande bekostiging verdeeld. De tijdelijke krimpinstrumenten worden niet als structurele extra investering voortgezet. Wie het belang van voldoende vakmensen voor Nederland benadrukt, moet ook bereid zijn de daarvoor noodzakelijke onderwijsvoorzieningen duurzaam te financieren. Hoewel wij begrip hebben voor de grote financiële opgave waar dit kabinet voor staat, betreuren wij de keuze dat krimpinstrumenten niet structureel worden toegevoegd aan het macrobudget voor het mbo.

Herverdeling verschuift opleidingscapaciteit. Een bedrag van deze omvang vertegenwoordigt de financiële ruimte voor honderden docentbanen. Dat is geen voorspelling van evenzoveel ontslagen of verplaatsingen, maar maakt de schaal van de ingreep duidelijk. Minder ruimte voor docenten en begeleiding bij bijdragende instellingen kan instroom, studiesucces en gediplomeerde uitstroom schaden. Beoordeel daarom het landelijke effect op de beschikbaarheid van mbo-opgeleiden, inclusief de gevolgen buiten de aangewezen krimpregio's. Als het kabinet vasthoudt aan herverdeling, blijft MBO Utrecht bereid bij te dragen aan bereikbaar onderwijs in bijvoorbeeld Zeeland, Limburg en Drenthe. Ook daar moeten jongeren een reële opleidingskeuze houden.

Desalniettemin pleiten wij er wel voor dat dezelfde principes die worden toegepast op de ontvangst van toegankelijkheidsbijdrage, ook worden toegepast bij het financieren hiervan. Groei, stabiliteit of krimp hebben veel invloed op de mate waarin instellingen kunnen bijdragen. Datzelfde geldt voor de omvang van een instelling. Zorg dat de sterkste schouders, in de vorm van grote en/of groeiende instellingen, de zwaarste lasten dragen binnen deze herverdeling, en niet de kleine en/of (licht) krimpende instellingen. Zo borgen we landelijk toegankelijkheid, kwaliteit en arbeidsmarktrelevantie.

3. Zorg voor een uitlegbare en voorspelbare bekostiging

De invoering van een vaste voet is een belangrijk instrument in het gehele pakket, die wij van harte ondersteunen. Een vaste voet van 25% kan de financiering stabiel maken. De voorgestelde berekening van de vaste voet pakt voor MBO Utrecht anders uit dan onze feitelijke ontwikkeling rechtvaardigt. Ons belangrijkste (technische) bezwaar betreft de vaststelling van het historische aandeel. OCW gebruikt de student- en diplomawaarden uit de bekostigingsjaren

2021–2025, maar rekent die opnieuw door met de budgetverdeling van 2029, waaronder de afzonderlijke bekostiging van niveau 2. OCW motiveert dit met de vergelijkbaarheid van de jaren. De uitkomst is dus geen gemiddelde van de feitelijk ontvangen bekostigingsaandelen.

MBO Utrecht heeft forse krimp verwerkt over de afgelopen jaren. Onze reconstructie op basis van de beschikkingen laat in 2026 een lager aandeel zien dan gemiddeld in 2021–2025. Indicatief zou dit bij de vaste voet een positief effect van circa 0,5% betekenen. In de in juni met OCW besproken doorrekening ontstaat juist circa 0,7% nadeel, doordat het herberekende aandeel groei suggereert. Het verschil is ongeveer 1,2 procentpunt. Deze vergelijking betreft het effect van de vaste voet, met een fors negatief effect op onze toekomstige bekostiging.

Op basis van onze studentenaantallen zou MBO Utrecht eigenlijk meer moeten krijgen in de vaste voet, maar door een ingewikkelde technische rekensom op basis van een fictief verleden leveren we juist in. Wij vinden het onjuist en niet uitlegbaar dat een instelling die feitelijke krimp heeft opgevangen opnieuw ruimte verliest door een gereconstrueerd verleden. Wij vragen om de feitelijke historische bekostigingsaandelen als uitgangspunt te nemen, omdat dat de realiteit is waarin de instellingen hebben moeten opereren. Als OCW de herberekening handhaaft, is een gerichte correctie nodig voor deze onbedoelde benadeling.

Daarnaast wordt een samenwerkingsbudget geïntroduceerd (€ 200M), afkomstig uit de huidige kwaliteitsmiddelen. De Kamerbrief voorziet in planvorming in 2027, een kopgroep in 2028 en landelijke uitvoering vanaf 2029. De zorg betreft het proces: instellingen moeten samenwerken terwijl de precieze voorwaarden, regioafbakening en verdeling nog niet duidelijk zijn. De nadruk op uitvoering van de Talentstrategie dreigt de bredere samenwerking rond onderwijskwaliteit en toegankelijkheid te vernauwen. Het is dan ook van groot belang dat de voorwaarden voor deze regeling zo snel mogelijk worden gepubliceerd, en ruimte bieden aan samenwerkingen in de volle breedte van de onderwijskolom, zonder dit te beperken tot alleen mbo.

Tot slot

Wij zien een evenwichtig pakket aan maatregelen wat goed is voor het mbo en goed is voor Nederland. De bedoeling van de regeling is een evenwichtige verdeling over instellingen. Voor MBO Utrecht is het effect van het nieuwe stelsel echter onbedoeld zeer negatief en wij leveren aanzienlijk meer in dan andere ROC's in onze regio. Daarom voorzien we een aantal forse uitdagingen voor MBO Utrecht, door de daling van onze lump sum, invoer van gratis leermiddelen (goede maatregel, maar dit zal ten koste van iets anders gaan), onduidelijkheid over het samenwerkingsbudget en een erg smal perspectief in het maatschappelijk debat, waarin het mbo regelmatig tot een arbeidsmarkt-fabriek wordt gereduceerd. Bovendien zien we dat het voorstel een onbedoeld negatief effect heeft op specialistisch aanbod bij beroepscolleges (met bovenregionale functie). Wij denken dan ook dat het voorstel nog sterker wordt met een paar kleine aanpassingen zoals hiervoor omschreven. Desalniettemin staan we ondubbelzinnig achter de intenties van deze voorgestelde koers.

Hoogachtend,

D.H. Nelisse
Voorzitter CvB

R.J.M. van Lanen
Lid CvB